

Pomorze
Zachodnie

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Wydział Edukacji i Sportu

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Szczecin, wrzesień 2016 r.

SPIS TREŚCI

Określenie obszaru tematycznego	3
Strategiczny wymiar polityki.....	3
Regionalny wymiar polityki.....	4
Ogólna ocena stanu	5
Ukierunkowanie interwencji.....	6
Podmiotowy wymiar polityki.....	9
Narzędzia realizacji.....	11
Warunki krytyczne realizacji polityki.....	13
Perspektywa czasowa realizacji polityki	14

OKREŚLENIE OBSZARU TEMATYCZNEGO

Przedmiotowa polityka ujmuje edukację jako szeroki wachlarz działań i aktywności prowadzących do podnoszenia kompetencji mieszkańców województwa na każdym etapie ich życia oraz przy zastosowaniu różnych form i narzędzi upowszechniania wiedzy. Tak rozumiana edukacja i uzyskiwane w jej następstwie kompetencje i kwalifikacje są jednym z najważniejszych zasobów regionu i stanowią o możliwościach realizacji indywidualnych ścieżek kariery jego mieszkańców. Przedmiotowa polityka przełamuje rozróżnienia i bariery związane z przypisaniem kompetencji w zakresie nadzoru nad edukacją różnym szczeblom administracji, stereotypu w podejściu do przebiegu i profilu kształcenia zawodowego dorosłych, pozorne bariery pomiędzy kształceniem formalnym i nieformalnym. Jej istotą jest afirmacja kształcenia i doksztalcania oraz procesu wychowawczego jako takich, ujęcie i porządkowanie w następstwie wdrażania polityki i jej instrumentów pełnej gamy aktywności osób i instytucji, które przyczyniają się do podnoszenia wiedzy i umiejętności.

Biorąc pod uwagę powyższe polityka oświatowa Województwa powinna skoncentrować się na etapach gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym – często decydujących jaki tor obierze dalsze kształcenie ucznia i jego wejście na rynek pracy.

STRATEGICZNY WYMIAR POLITYKI

Racją stanu województwa zachodniopomorskiego w zakresie edukacji jest uczynienie z niej jednego z filarów rozwoju lokalnego i regionalnego koncentrującego siły i środki lokalnych środowisk oraz stanowiącego o ich zdolności do świadomego i aktywnego udziału w procesach rozwojowych. W wymiarze strategicznym oznacza to uzyskanie daleko idącej zdolności do zintegrowanego zarządzania procesami edukacyjnymi na wszystkich poziomach. Biegłość ta znajduje wyraz zarówno w wysokich wynikach nauczania, jak i w uzyskaniu – w wymiarze lokalnym i regionalnym – odpowiedniej sprawności w dostosowywaniu struktury i przedmiotu przekazywanych treści do społecznych i ekonomicznych potrzeb mieszkańców województwa. Oczekuje się, że formalna i nieformalna edukacja stanie się przedmiotem najwyższego priorytetu wszystkich aktorów rozwoju w regionie oraz obszarem współpracy i wsparcia przy aktywnej, koordynacyjnej roli samorządu województwa. Tak postrzegany system edukacyjny stanie się instrumentem inteligentnej interwencji oddziałującej na stan i perspektywy lokalnych rynków pracy, kapitał ludzki i społeczny oraz zdolność do podejmowania złożonych projektów rozwojowych w wielu dziedzinach życia.

Polityka w obszarze edukacji dąży do wypracowania i wdrożenia porozumienia podmiotów i środowisk zaangażowanych pośrednio i bezpośrednio w procesy edukacyjne skutkującego podniesieniem prestiżu edukacji formalnej i nieformalnej, wypracowaniem i wprowadzeniem w życie lokalnych strategii edukacyjnych i ich otoczenia finansowo – administracyjnego w formule kontraktów edukacyjnych, niwelowaniem wykluczeń i wyrównywaniem dostępu do edukacji na obszarze całego województwa. Tym samym upowszechnione i powiązane ze wsparciem indywidualnych ścieżek kariery zostaną najlepsze dostępne wzorce dla procesów zarządzania wiedzą. Edukacja ma się stać dla wszystkich części Pomorza Zachodniego najważniejszym obszarem przewyżniania negatywnych zjawisk związanych z przyspieszoną modernizacją i narastaniem zróżnicowań rozwojowych. W ramach obszarów funkcjonalnych jest

w województwie zachodniopomorskim przestrzenią potencjału rozwojowego wszystkich środowisk, w szczególności tych o największym poziomie marginalizacji społecznej i ekonomicznej. W ujęciu taktycznym oznacza to podniesienie zbiorowych i indywidualnych kompetencji, dostosowanie struktur i infrastruktury edukacyjnej oraz stopnia integracji z systemami zewnętrznymi do poziomu, który umożliwić będzie efektywne finansowanie tej sfery, zarządzanie nią i dokonywanie stosownych usprawnień. Dla zagwarantowania optymalnego doboru skali działania, dostępnych narzędzi oraz środków, zarządzanie taktycznym wymiarem polityki edukacyjnej powinno być realizowane na poziomie obszarów funkcjonalnych. Istotne znaczenie ma wzmocnienie wszelkich elementów stanowiących o jakości edukacji, w szczególności kadr placówek edukacyjnych. Nauczyciele i wychowawcy w wyniku realizacji polityki i radykalnego podniesienia statusu edukacji w regionie mają stać się jednym z jego najważniejszych zasobów, z odpowiednim przygotowaniem, podwyższonym społecznym statusem wykonywanego zawodu oraz pożądanym statusem społecznym i ekonomicznym w ramach lokalnych środowisk.

REGIONALNY WYMIAR POLITYKI

Samorząd regionalny realizuje politykę edukacyjną w oparciu o funkcjonowanie wydzielonej struktury organizacyjnej w obrębie Urzędu Marszałkowskiego. Do jej zadań należy m.in. zakładanie, prowadzenie, przekształcanie i likwidowanie szkół, placówek prowadzonych przez Województwo oraz sprawowanie kontroli nad nimi, współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty, Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie oraz Okręgową Komisją Egzaminacyjną a także współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi Urzędu w sprawach edukacji.

Samorząd wojewódzki jest zdeterminowany do określenia wyzwań i podejmowania działań na rzecz usprawnienia i podniesienia poziomu edukacji w skali adekwatnej do rzeczywistych potrzeb i możliwości działania, w tym poprzez uzgadnianie ich w wymiarze obszarów funkcjonalnych. Oczekuje się przy tym, że inicjatywy na rzecz optymalizacji struktury placówek, ich współpracy z lokalnym otoczeniem, jak też wzmocnienia kompetencji i umiejętności działania kadr edukacji spotykać się będą ze zrozumieniem i gotowością do współpracy ze strony jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów gospodarczych i partnerów społecznych.

Wyzwania w sektorze edukacji dotyczą obszaru całego województwa. Szczególne natężenie potrzeb w tej dziedzinie cechuje obszary wiejskie, w szczególności dotknięte problemem trwałej dysfunkcji rozwojowej w wyniku likwidacji państwowych gospodarstw rolnych i utrzymujących się negatywnych następstw tego procesu. Uwzględniając te uwarunkowania działalność samorządu regionalnego dąży do uzyskania możliwie wysokich standardów dostępności oferty edukacyjnej wysokiej jakości oraz upowszechniania najlepszych wzorców i metod postępowania na obszarze całego województwa. W dziedzinie edukacji na poszczególnych poziomach kształcenia możliwe jest realne zacieranie różnic w jakości działania i uzyskiwanych efektach pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi. Poprzez przedmiotową politykę samorząd regionalny w partnerstwie ze środowiskami lokalnymi dąży do niwelowania tych różnic.

Polityka w zakresie edukacji jest tworzona i realizowana z uwzględnieniem terytorialnego i funkcjonalnego podejścia do rozwoju regionu. Identyfikacja potrzeb oraz kształtowanie rozwiązań służących zwiększeniu jakości życia mieszkańców oraz podnoszeniu potencjału gospodarczego dokonują się z zastosowaniem obszarów funkcjonalnych jako instrumentów obiektywnego ujęcia

skali i charakteru zagadnień związanych z przekazywaniem wiedzy i podnoszeniem umiejętności i kompetencji. Samorząd regionalny identyfikuje obszary funkcjonalne i stosuje je do prowadzenia skutecznej polityki inwestycyjnej – w tym w dziedzinie edukacji – kierując się najlepiej pojętym interesem poszczególnych społeczności lokalnych, jak i tworzonych przez nie sumy w postaci całego regionu.

Edukacja i jej możliwie wysoki poziom w rozumieniu niniejszej polityki pozostaje w bezpośrednim związku z innymi aspektami społeczno – ekonomicznej rzeczywistości województwa. Wywiera realny wpływ na jakość kapitału ludzkiego, a tym samym na potencjał i dynamikę regionalnego rynku pracy. Tym samym rośnie jej znaczenie dla regionalnej gospodarki. Edukacja jest tu rozumiana jako niezbywalny czynnik wpływający na perspektywy modernizacyjne, poziom przygotowania regionu do zmiany profilu gospodarki, możliwość rozwoju.

OGÓLNA OCENA STANU

W województwie zachodniopomorskim nie została przeprowadzona gruntowna analiza sytuacji oświaty, prowadzone są jedynie doraźne badania potrzeb nauczycieli. Jednocześnie należy podkreślić, że szczególnie brakuje kompleksowych i pogłębionych badań dotyczących zarówno dostępu uczniów do edukacji i jakości otrzymywanej przez nich edukacji jak i charakterystyki grupy zawodowej nauczycieli z obszaru województwa zachodniopomorskiego.

Poza trendami ogólnopolskimi takimi jak: starzenie się społeczeństwa, wzrastająca liczba uchodźców i repatriantów, problemy z realizacją edukacji zdrowotnej i włączającej, odnotować należy specyficzną dla województwa zachodniopomorskiego sytuację, polegającą na niższej niż w innych regionach aktywności własnej mieszkańców - edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i zawodowej, częstym podejmowaniem pracy poza swoim miejscem zamieszkania, nieco wyższym lub porównywalnym z innymi województwami stosowaniu przez młodzież środków psychoaktywnych, narastaniu zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów oraz niższymi niż w innych województwach wynikami egzaminów. Na niski poziom aspiracji życiowych i brak odpowiedniej aktywności edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i zawodowej może mieć wpływ utrudniony dostęp do edukacji i ośrodków kultury zwłaszcza dla uczniów z ośrodków wiejskich i małomiasteczkowych z kolei patrząc przez pryzmat wyników egzaminów nasuwa się wniosek, że pomimo nieznacznej poprawy wyników poziom nauczania nie jest odpowiedni i województwo zachodniopomorskie plasuje się na ostatnich miejscach w rankingu. Powyższe wskazuje również na brak ukierunkowania działań w obszarze potrzeb rynku pracy, słaby poziom współpracy z przedsiębiorcami powoduje występowanie deficytu pracowników o określonych kwalifikacjach. W tym kontekście na szczególną uwagę zasługuje kwestia potrzeb w zakresie inteligentnych specjalizacji. Odpowiednia analiza problemu wskazałaby kierunek działań.

W obecnej sytuacji uczniowie szczególnie z obszarów popegeerowskich zagrożeni są wykluczeniem społecznym, co powodowane jest obniżeniem standardu dostępu do edukacji. Problemy te wiążą się z siecią czynników oddziałujących na społeczność na takich obszarach.

W województwie zachodniopomorskim brak jest skoordynowanych działań w obszarze kompleksowego wspomaganie, realizowanego przez wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli, powiatowe ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz poradnie pedagogiczno-psychologiczne. Kontakt między tego rodzaju placówkami jest utrudniony z powodu

występowania różnych organów prowadzących te instytucje i braku formalnych (prawnych) norm regulujących obszary i zakres współpracy. Powyższe skutkuje obniżeniem potencjału związanego z doskonaleniem nauczycieli.

UKIERUNKOWANIE INTERWENCJI

W perspektywie roku 2030 wielowymiarowa polityka samorządu województwa zmierza do istotnej poprawy jakości życia mieszkańców regionu wyrażającej się w bezpośrednio odczuwalnych efektach, jak i wartościach wymiernych wskaźników. Poprzez dostęp do wysokiej jakości usług publicznych i odpowiednio płatnych miejsc pracy w ustabilizowanej gospodarce mieszkańcy województwa uzyskują warunki do świadomego i konsekwentnego traktowania Pomorza Zachodniego jako miejsca życia, pracy i wypoczynku. Istotnym elementem tego nastawienia jest jakość i dostępność oferty edukacyjnej, jej pozytywny wpływ na kompetencje mieszkańców jako uczestników rynku pracy oraz zdolność do zaspokajania zapotrzebowania innowacyjnej gospodarki na wykwalifikowane kadry o odpowiednim potencjale adaptacyjności.

W następstwie konsekwentnej i zintegrowanej polityki samorządów wszystkich szczebli dokonuje się dostosowanie struktury i praktyki sieci edukacyjnej do potrzeb i aspiracji społeczności lokalnych i wspólnoty regionalnej. Zarządzanie systemem oświaty jest realizowane w ramach stale identyfikowanych, konfrontowanych z potrzebami i realiami gospodarki i rynku pracy obszarów funkcjonalnych. Edukacja jest głównym priorytetem rozwojowym lokalnych społeczności, tym samym staje się wiodącym czynnikiem kształtowania konkurencyjności i potencjału lokalnych społeczności, a w następstwie tego uzyskuje rangę jednego z wyróżników regionu uczącego się i stwarzającego edukacyjne oraz zawodowe perspektywy.

Zoptymalizowana polityka finansowa i kadrowa pozwala na lepsze wykorzystanie dostępnych środków, a przede wszystkim uzyskanie wysokiego poziomu kompetencji i podnosi prestiż pracy nauczycieli. Samorządy lokalne posiadają zdolność do realnej oceny własnych potrzeb i możliwości oraz definiowania - we współdziałaniu z samorządem regionalnym oraz lokalnymi aktorami rozwoju - racjonalnych polityk edukacyjnych realizowanych w ramach kontraktów angażujących tychże aktorów. Punktem odniesienia dla takiego pozycjonowania edukacji są potrzeby i aspiracje lokalnych społeczności i wykorzystanie dobrych praktyk a nie ograniczenia o charakterze finansowym, infrastrukturalnym czy organizacyjnym w dziedzinie edukacji. Oznacza to kształtowanie i aktywną realizację polityk publicznych integrujących wzmocnienie edukacji z działaniami i przedsięwzięciami w sferze społecznej, ale także inwestycjami infrastrukturalnymi oraz wzmocnieniem lokalnej gospodarki. Samorząd województwa aktywnie wspiera działania realizujące ten paradygmat rozwoju i standard bieżącej działalności, w szczególności przyjmując rolę koordynatora i partnera działań ukierunkowanych na stymulowanie intensywnej współpracy w obrębie silnych obszarów funkcjonalnych, w tym poprzez systematyczną ewaluację i wdrażanie kontraktów samorządowych i innych form współdziałania.

Biorąc pod uwagę specyfikę regionu i jego potrzeby uzyskanie wskazanego stanu rzeczy wymaga podjęcia działań o następującym ukierunkowaniu:

- 1) optymalizacja sieci szkół i metod kształcenia,
- 2) działania prospołeczne edukacji,
- 3) podwyższenie poziomu nauczania i doskonalenia nauczycieli,

- 4) wzmacnianie powiązań sektora edukacji, rynku pracy i gospodarki, szczególnie w zakresie inteligentnych specjalizacji.

Ad.1)

Właściwością regionu jest mocno rozrzedzona sieć osadnicza z dwoma głównymi ośrodkami w Szczecinie i Koszalinie oraz obszarami o mniejszej gęstości zaludnienia w pozostałej części regionu. Wpływa to na względną słabość ośrodków rozwoju niższej rangi, otoczonych znacznymi obszarami o charakterze wiejskim i mniejszym potencjale ludnościowym, zmagających się z ograniczeniami peryferyzacji i istniejącego potencjału administracyjnego. Ma to wpływ na rozmieszczenie sieci szkół i niewystarczającą zdolność do reagowania na pojawiające się potrzeby w zakresie jej dostosowywania do procesów demograficznych oraz możliwości finansowych samorządów. Konieczne jest podjęcie pogłębionej refleksji nad przestrzennym wymiarem systemu edukacji na obszarze województwa zachodniopomorskiego celem dokonania optymalizacji sieci szkół oraz realizowanych przez nie metod i kierunków kształcenia.

Mając na uwadze dobro i rozwój oświaty w regionie samorząd województwa podejmuje działania zmierzające do koordynacji, inspiracji, informacji podmiotów zaangażowanych w edukację. Działania te m.in. zmierzają do stworzenia przestrzeni umożliwiającej zbudowanie zasad współpracy pomiędzy tymi podmiotami na różnych obszarach zainteresowań. Obejmują zawieranie kontraktów samorządowych i wymuszają definiowanie na poziomie lokalnym i w obrębie obszarów funkcjonalnych działań i inicjatyw prowadzących do wdrożenia efektywnej sieci placówek, o wysokich kwalifikacjach personelu i ze stabilnymi systemami ich finansowania. W ten sposób możliwe będzie wypracowanie regionalnych rozwiązań sprzyjających optymalizacji sieci szkół a także podejmowanie działań zmierzających do poprawy szeroko rozumianych metod kształcenia.

Ad.2)

Samorząd regionalny wspiera samorzady lokalne w budowaniu silnych placówek edukacyjnych skupiających wokół siebie społeczności lokalne, będących rzeczywistymi aktywizatorami indywidualnych ścieżek rozwoju. Podejście to angażuje placówki i systemy kształcenia wszystkich szczebli dążąc do wdrożenia oferty edukacyjnej najlepiej odpowiadającej potrzebom mieszkańców, w tym zbieżna z wymogami lokalnego i regionalnego rynku pracy. Uważa się dobrą edukację za główną siłę napędową rozwoju społeczno-ekonomicznego. Placówki edukacyjne pełnią także funkcje wychowawcze. Oznacza to, że kształtują odpowiednie postawy dzieci względem społeczeństwa. Ma to umożliwić wychowankom samodzielnie funkcjonowanie społeczne w dorosłym życiu. Jest ważne również pozytywne oddziaływanie wzorców, wyniesionych przez dzieci ze szkoły, na rzeczywistość w domu i rodzinie.

Ad.3)

Działania w obszarze edukacji w pierwszej kolejności są skierowane na prowadzenie rzetelnej analizy przyczyn niskich wyników egzaminów zewnętrznych na każdym poziomie kształcenia osiągniętych przez uczniów szkół z naszego regionu. Towarzyszy temu diagnozowanie trendów demograficznych oraz potencjału organizacyjno – finansowego jednostek samorządu terytorialnego oraz jego zdolności do zbudowania i utrzymania możliwie efektywnego systemu edukacji w ramach obszarów funkcjonalnych. W następstwie powyższego, poprzez podtrzymanie współpracy i tworzenie warunków sprzyjających integracji partnerów samorządowych odpowiedzialnych za oświatę, kluczowe znaczenie ma rozwijanie kompleksowego wspomaganie szkół i placówek oświatowych i wprowadzania innych form doskonalenia. Działania te, w oparciu o

rzetelną diagnozę problemów występujących w danym środowisku, pozwalają na przygotowanie precyzyjnie zaadresowanego wsparcia dla szkół i pracujących w nich nauczycieli.

Niezbędne jest dążenie do poprawy potencjału kadr edukacyjnych – wobec rosnących standardów i znaczenia placówek edukacyjnych w kontekście innowacyjności oraz w procesie rozwoju regionalnego i lokalnego. Pracownicy placówek edukacyjnych posiadają kompetencje i przygotowanie do współdziałania w ramach rozwiązań, które pozwalają na przewyższanie marginalizacji poszczególnych środowisk i miejscowości oraz niwelowanie zdiagnozowanych deficytów.

Dla podtrzymania i rozwoju kompetencji nauczycieli konieczne jest wszechstronne monitorowanie zmian zachodzących w obszarze oświaty, monitorowanie zmian zachodzących w grupie zawodowej nauczycieli, prowadzenie działań integrujących podmioty lokalnego systemu oświaty z partnerskimi instytucjami i organizacjami, wpływających na podejmowanie spójnych działań na rzecz rozwoju edukacji w regionie oraz na doskonalenie zawodowe nauczycieli. Podjęte działania w ramach rozwoju kompetencji nauczycieli oddziałują w szczególności na zwiększenie efektywności pracy szkoły, lepsze przygotowanie uczniów do egzaminów zewnętrznych, umiejętność reagowania nauczycieli i szkół na zmieniającą się rzeczywistość.

Ad.4)

Polityka edukacyjna województwa stanowi odpowiedź na wyzwania cywilizacyjne stojące przed naszym regionem np. problemy demograficzne, migracje ludności i bezrobocie. Gruntownym zmianom uległo rozumienie edukacji w społeczeństwie i oczekiwania wobec niej ze strony rynku pracy i innych instytucji. Nastąpił zwiększony nacisk na przygotowanie do posługiwania się praktycznymi umiejętnościami, gotowość do ukierunkowania kształcenia pod kątem wymogów związanych z podjęciem pracy oraz większą elastyczność wykształcenia. Województwo i jego oferta edukacyjna zyskały na atrakcyjności dla mieszkańców. Edukacja na obszarze województwa jest istotna w kontekście potrzeb rynku pracy, nowoczesna i ukierunkowana na innowacyjność.

Samorząd Województwa inspirowanie współpracę między instytucjami publicznymi i prywatnymi, której owocem są mechanizmy szybkiego reagowania na oczekiwania pracodawców w zakresie pozyskiwania pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami oraz wpływ na pracodawców poprzez wskazywanie nowych standardów.

Polityka regionu w zakresie integracji systemu edukacji z rynkiem pracy dostosowana jest do specyfiki regionu rozumianego jako euroregion. W szczególności uwzględniając specjalizacje regionalne i inteligentne, sąsiedztwo Niemiec i Szwecji oraz wymagania przedsiębiorstw. Kierunki kształcenia odpowiadają specjalizacjom regionalnym, natomiast system kształcenia ustawicznego odpowiada wymaganiom pracodawców.

Rozwój skutecznych i elastycznych form kształcenia zawodowego obejmuje między innymi inicjowanie i wspieranie współpracy szkół kształcących w zawodzie z przedsiębiorcami, w tym wspieranie inicjatyw patronackich, stypendialnych i stażowych, ustalanie szczegółowych planów nauczania zawodu, w oparciu o wiedzę dotyczącą rynku pracy.

Działania w zakresie edukacji zawodowej dorosłych obejmują racjonalne wykorzystanie istniejących zasobów placówek i szkół kształcących w zawodach dla kształcenia osób dorosłych, rozwój idei kształcenia ustawicznego.

W ramach wzmacniania pozycji oraz poprawy jakości szkolnictwa zawodowego konieczne jest wsparcie w zakresie tworzenia i wdrażania programów naprawczych w celu podniesienia jakości

kształcenia, a w konsekwencji poprawy wyników egzaminów zawodowych, jak również promocja szkół kształcących w zawodach jako szkół „dobrego wyboru”.

PODMIOTOWY WYMIAR POLITYKI

Jednostki samorządu terytorialnego:

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego

Zadaniem własnym samorządu województwa zgodnie z ustawą o systemie oświaty jest zakładanie i prowadzenie publicznych zakładów kształcenia, placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych oraz szkół podstawowych specjalnych, gimnazjów specjalnych i szkół ponadgimnazjalnych o znaczeniu regionalnym.

Komórka organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego ds. edukacji, zajmuje się m.in. prowadzeniem wojewódzkich jednostek oświatowych, które mogą się sprawdzić jako swoista furtka do wejścia w środowiska np. nauczycieli, szkolnictwa zawodowego, edukacji prozdrowotnej czy mniejszości narodowych. Komórka właściwa ds. polityki społecznej pomaga w przygotowaniu działań, nawiązywaniu kontaktów z organizacjami z obszaru całego województwa, prowadzi statystyki. Komórka właściwa ds. kultury i nauki Urzędu Marszałkowskiego i podlegające mu instytucje kultury takie jak Opera na Zamku, Centrum Dialogu Przełomy i inne stanowią cenny wkład w podwyższanie standardu dostępu do edukacji i jej uatrakcyjnienia. Oprócz tego komórka jest pośrednikiem w kontaktach z uczelniami wyższymi.

Szczególną pozycję w realizacji polityki edukacyjnej Województwa odgrywają wojewódzkie jednostki oświatowe w których skład wchodzi:

- Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie,
- Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu,
- Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie,
- Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie,
- I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki w Białym Borze,
- Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu.

Oczekuje się zaangażowania wojewódzkich jednostek oświatowych w realizację polityki edukacyjnej województwa. Placówki te pełnią sztandarową rolę w procesie implementacji przedmiotowej polityki edukacyjnej na grunt województwa. Wojewódzkie jednostki oświatowe spełniają dwojaką funkcję:

- funkcję ekspercką – z reprezentantami szkół i placówek województwa odbywają się pierwsze konsultacje zanim rozpoczną się konsultacje z podmiotami zewnętrznymi.
- funkcję „dobrej praktyki” - w wojewódzkich jednostkach oświatowych w pierwszej kolejności są wdrażane koncepcje i programy naprawcze w ramach przedmiotowej polityki edukacyjnej województwa. Doświadczenie zebrane na tym etapie jest nieocenione w trakcie negocjacji i wdrażania polityki edukacyjnej w pozostałej części województwa.

Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu, który obejmuje edukacją dzieci i młodzież przewlekle chorą z terenu całego kraju, posiada certyfikat szkoły promującej zdrowie. Wykorzystując doświadczenie zebrane w tej placówce, Województwo propaguje ideę szkoły promującej zdrowie na terenie województwa, spodziewając się zdobycia takowych certyfikatów w pierwszej kolejności w szkołach i placówkach prowadzonych przez

Województwo. Ponadto wszelkie działania koordynowane przez komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne skierowane do szkół lub placówek oświatowych z terenu województwa powinny być zwrócone w pierwszej kolejności do wojewódzkich jednostek oświatowych.

Samorządy gminne i powiatowe

W zakresie edukacji zgodnie z ustawą o systemie oświaty do zadań własnych gminy należy w szczególności zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, szkół podstawowych oraz gimnazjów, z kolei zakładanie i prowadzenie szkół podstawowych specjalnych, gimnazjów specjalnych i szkół ponadgimnazjalnych należy m.in. do zadań własnych powiatu. W wyniku takiego podziału kompetencji Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego pełni rolę inspiratora zawiązywania obszarów funkcjonalnych i koordynatora działań na rzecz realizacji kierunków interwencji polityki oświatowej. Kluczowym są wypracowane metody współpracy partnerskiej z samorządami lokalnymi. Warunkiem krytycznym jest brak motywacji u partnerów samorządowych do czynnego włączenia się w proponowaną współpracę.

Państwowe jednostki budżetowe:

Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty/Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Zachodniopomorski Kurator Oświaty, w imieniu Wojewody Zachodniopomorskiego, wykonuje zadania i kompetencje w zakresie oświaty na obszarze województwa, a w szczególności sprawuje nadzór pedagogiczny nad publicznymi i niepublicznymi przedszkolami, szkołami, placówkami, placówkami doskonalenia nauczycieli, realizuje politykę oświatową państwa, a także współdziała z organami jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu i realizowaniu odpowiednio regionalnej i lokalnej polityki oświatowej, zgodnych z polityką oświatową państwa; współdziała z placówkami doskonalenia nauczycieli, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i bibliotekami pedagogicznymi w realizacji zadań dotyczących diagnozowania, na podstawie wyników nadzoru pedagogicznego, potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli.

Natomiast Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu jest jednostką organizacyjną systemu oświaty, podporządkowaną bezpośrednio Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, powołaną do organizowania i przeprowadzania egzaminów zewnętrznych dla uczniów, absolwentów szkół i osób dorosłych na obszarze województw objętych swoją właściwością.

Powyższe jednostki współpracują z Marszałkiem Województwa przyczyniając się do monitoringu poziomu nauczania w regionie. Ich rolą jest dostarczanie danych i analiz na potrzeby realizacji polityki oświatowej województwa.

Kluczowym są wypracowane metody współpracy partnerskiej z państwowymi jednostkami budżetowymi. Warunkiem krytycznym jest brak motywacji u powyższych podmiotów do czynnego włączenia się w proponowaną współpracę.

Samorządowe jednostki budżetowe:

Wojewódzki Urząd Pracy oraz Powiatowe Urzędy Pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy realizuje w imieniu samorządu województwa zadania w zakresie polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich, których zakres określa przede wszystkim ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy natomiast Powiatowe Urzędy Pracy wykonują zadania samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy.

Rolą WUP-u i PUP-ów jest m.in. integracja systemu edukacji z rynkiem pracy polegająca w szczególności na analizie rynku pracy i kontaktach z przedsiębiorcami itp.

Ponadto przy urzędach pracy działają rady rynku pracy, które są organami opiniodawczo-doradczymi w sprawach polityki rynku pracy m.in. wydają opinie w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w powiecie. Jednocześnie przy

WUP-ie działają Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej prowadzące działalność w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego skierowaną do wszystkich osób poruszających się po rynku pracy a także dla młodzieży stojącej przed wyborem zawodu.

Współpraca z powyższymi jednostkami przebiega m.in. w zakresie wzmacniania powiązań sektora edukacji, rynku pracy i gospodarki.

Placówki doskonalenia nauczycieli

Placówki doskonalenia nauczycieli są naturalnym (umocowanym w strukturze systemu oświaty), regionalnym liderem odpowiadającym za realizację działań dotyczących doskonalenia zawodowego nauczycieli. Dzięki infrastrukturze i zapleczu merytorycznemu mogą docierać do podmiotów, na które nakierunkowany jest dany obszar.

Obszar współpracy dotyczy m.in. systematycznego diagnozowania potrzeb doskonalenia nauczycieli oraz wdrażania i propagowania wypracowanych rozwiązań.

Warunkiem krytycznym jest ryzyko związane z dobraniem metod współpracy z placówkami oraz odpowiedniej metodologii badań diagnozującej potrzeby doskonalenia nauczycieli.

Organizacje i stowarzyszenia pracodawców, pracodawcy, przedsiębiorcy kluczowi dla regionu, środowiska biznesowe.

Rolą tych podmiotów jest stanie na straży interesów pracodawców, konsultacje w ramach integracji systemu nauczania i doskonalenia nauczycieli z rynkiem pracy.

Obszar współpracy dotyczy m.in. systematycznego diagnozowania potrzeb pracodawców oraz wdrażania i propagowania wypracowanych rozwiązań.

Warunkiem krytycznym jest ryzyko związane z dobraniem metod współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami oraz odpowiedniej metodologii badań diagnozujących potrzeby pracodawców.

Organizacje pozarządowe i wyznaniowe

Organizacje działające w oparciu m.in. o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie czyli niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, nie działające w celu osiągnięcia zysku.

Obszar współpracy dotyczy m.in. systematycznego diagnozowania potrzeb społeczności lokalnych oraz wdrażania i propagowania wypracowanych rozwiązań w ramach polityki oświatowej.

Warunkiem krytycznym jest ryzyko związane z dobraniem metod współpracy z organizacjami pozarządowymi i wyznaniowymi oraz odpowiedniej metodologii badań diagnozujących potrzeby społeczności lokalnych.

Spółeczeństwo

Mieszkańcy województwa korzystają z wysokiej jakości i dostępności usług publicznych w szczególności oferty edukacyjnej, na którą są ukierunkowywani poprzez działania promocyjno – informacyjne wspierające mechanizmy wypracowane w ramach polityki oświatowej.

NARZĘDZIA REALIZACJI

Pozyskanie kluczowych partnerów: dla optymalizacji sieci szkół kluczowa jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego oraz współpraca z Kuratorium; dla podwyższenia poziomu nauczania i kształcenia nauczycieli niezbędne jest nawiązanie współpracy z Kuratorium, OKE, uczelniami wyższymi; dla prawidłowej integracji systemu edukacji z rynkiem pracy, niezbędną jest

współpraca z WUP i Kuratorium oświaty oraz kluczowych pracodawców i/lub organizacji zrzeszających pracodawców.

Budżet województwa zachodniopomorskiego w zakresie wsparcia i wzmocnienia edukacji

Środki budżetu województwa przeznaczone są na obsługę administracyjną szkół oraz na działania z zakresu realizacji narzędzi dotyczących monitoringu, platformy edukacyjnej i kontraktu edukacyjnego.

Środki unijne

Środki unijne są elementem wspomagającym prowadzenie polityki oświatowej województwa. Polityka oświatowa województwa zachodniopomorskiego wykorzystuje dostępne środki unijne z ukierunkowaniem na optymalizację sieci szkół i metod kształcenia, podniesienie poziomu nauczania i doskonalenia nauczycieli oraz integrację systemu edukacji z rynkiem pracy. Środki te dostępne są w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego i Programu Interreg. Ponadto działania prowadzone w ramach polityki oświatowej województwa przewidują pozyskanie i wykorzystanie środków w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Monitoring zmian zachodzących w obszarze oświaty

Zbieranie danych, obserwacja zmian, analiza, inicjacja i prowadzenie badań w wybranych obszarach służące ocenianiu stanu aktualnego w zakresie sieci szkół i metod kształcenia, poziomu nauczania i doskonalenia nauczycieli oraz zmian zachodzących w obszarze integracji systemu edukacji z rynkiem pracy.

Forum Edukacyjne

Forum jest polem omawiania stojących przed województwem wyzwań, opracowywania trafnych diagnoz i wypracowywania i wdrażania mechanizmów naprawczych przyczyniających się do realizacji polityki województwa w poszczególnych obszarach.

Kontrakt edukacyjny

Kontrakt edukacyjny stanowi porozumienie wszelkich podmiotów zaangażowanych w proces na obszarze objętym kontraktem. Podstawowy zasięg terytorialny dla niego stanowi obszar funkcjonalny. Kontrakt edukacyjny ukierunkowany jest na wszechstronną modernizację i optymalizację procesu edukacyjnego oraz dostosowanie go do realiów współczesnego społeczeństwa i rynku pracy. Rozwiązanie to jest realizowane w koordynacji z innymi aspektami prowadzenia polityk publicznych, w szczególności z lokalnym rynkiem pracy i środowiskiem biznesowym.

Standardy

Samorząd województwa w porozumieniu z zainteresowanymi podmiotami, ustala i wprowadza podwyższone standardy na poszczególnych kierunkach interwencji. Dotyczą one m.in. propagowania zdrowej żywności, wprowadzania nauczania języków obcych oraz ich liczby godzin, jakości bazy dydaktycznej szczególnie w szkołach kształcących w zawodach, innowacyjnych zajęć pozaszkolnych/kółek zainteresowań, inteligentnych specjalizacji, organizacji kształcenia w klasach lub oddziałach.

Programy środowiskowe

Środowiskowe programy służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, integracji uchodźców i repatriantów, przeciwdziałaniu przemocy i stosowaniu środków psychoaktywnych

oraz edukacji prozdrowotnej i włączającej, z wykorzystaniem instrumentów i struktur z dziedziny edukacji. Samorząd województwa wspiera tworzenie realizację programów definiowanych przez środowiska lokalne, w ramach tworzenia i wdrażania Kontraktów Edukacyjnych

System informowania i promowania

W ramach tego systemu prowadzone są działania informacyjne, promocyjne i lobbingowe wspierające mechanizmy wypracowane w ramach platformy współpracy. Do realizacji tych aktywności służą, kanały internetowe (portale społecznościowe, platformy e-learningowe), konwencjonalne (ulotki, foldery i publikacje), konferencje, wystąpienia, koncerty, festyny oraz targi.

Programy Strategiczne - proces realizacji Strategii Rozwoju Województwa dokonuje się poprzez wyznaczenie i wdrożenie konkretnych działań w określonej perspektywie czasowej oraz wskazanie sposobów i środków służących ich implementacji. Program Strategiczny właściwy dla obszaru edukacji jest wyborem konkretnych inwestycji, zadań lub podzadań realizowanych przez samorząd województwa. Program Strategiczny może również objąć inwestycje realizowane w partnerstwach publiczno-prywatnych oraz uzgodnione przedsięwzięcia realizowane przez innych interesariuszy. Zakres merytoryczny Programu Strategicznego definiował będzie nie tylko listę inwestycji, ale również opis rezultatów i źródła ich finansowania.

Programy stypendialne i stażowe – instrument wiązania sektora edukacji z rynkiem pracy i przeciwdziałania migracji osób młodych. samorząd województwa zapewnia obsługę organizacyjno- prawną. W programy angażowane są środki prywatne i publiczne, z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, na obszarze których działają firmy fundujące stypendia i staże.

WARUNKI KRYTYCZNE REALIZACJI POLITYKI

1. Motywacja podmiotów. Brak motywacji u potencjalnych partnerów do czynnego włączenia się w proponowane „programy naprawcze”/projekty/przedsięwzięcia.
2. Wypracowanie metod współpracy partnerskiej. Trudność w wypracowaniu odpowiednich umiejętności i relacji w zakresie podejmowanych działań dotyczących przygotowywania i wdrażania polityki oświatowej samorządów.
3. Polityka oświatowa państwa. Na powodzenie projektowanych działań wpływ będą miały priorytety polityki oświatowej projektowane na szczeblu centralnym.
4. Prawodawstwo. Zagrożeniem są zmiany w prawodawstwie dotyczącym systemu edukacji skutkujące zmianą kompetencji jednostek samorządu terytorialnego i różnego rodzaju konfliktami interesów.
5. Zapewnienie źródeł finansowania planowanych działań:
 - a. Brak zasobów jednostek samorządu terytorialnego.
 - b. Trudność w uzyskaniu środków unijnych.
 - c. Zaangażowanie dodatkowych i niepublicznych środków finansowych.
6. Brak kompetencji i zaangażowania kadr we wdrożenie rozwiązań podnoszących jakość edukacji.

PERSPEKTYWA CZASOWA REALIZACJI POLITYKI

Do 2020 r. – działania o charakterze administracyjno - organizacyjnym, obejmujące między innymi budowanie partnerstw placówek edukacyjnych, przedsiębiorstw i instytucji rynku pracy.

Do 2030 r. – działania obejmujące poszukiwanie odpowiedzi na niekorzystne zjawiska demograficzne (zmiana struktury wiekowej ludności).

Po 2030 r. - wykorzystanie wypracowanych rozwiązań i ich wdrożenie, aktywne i efektywne reagowanie na pojawiające się wyzwania, trendy.